

Inga Jung

 GRADA®

**Jak si poradit
s hyperaktivním psem**

Upozornění pro čtenáře a uživatele této knihy

Všechna práva vyhrazena. Žádná část této tištěné či elektronické knihy nesmí být reprodukována a šířena v papírové, elektronické či jiné podobě bez předchozího písemného souhlasu nakladatele. Neoprávněné užití této knihy bude trestně stíháno.

Inga Jung

Jak si poradit s hyperaktivním psem

Vydala Grada Publishing, a.s.

U Průhonu 22, Praha 7

obchod@grada.cz, www.grada.cz

tel.: +420 234 264 401, fax: +420 234 264 400

jako svou 5902. publikaci

Odpovědná redaktorka Danuše Martinová

Přeložila Zuzana Martinová

Sazba Q point

Fotografie v knize Inga Jung, Daniel Jung

Počet stran 192

První vydání, Praha 2015

Vytiskl FINIDR, s.r.o., Český Těšín

Originally published in German by Kynos Verlag Dr. Dieter Fleig GmbH,
Germany, 2014.

Knihla byla přeložena z originálu **Zappelhunde. Vom Leben mit überaktiven Hunden**,
vydaného nakladatelstvím Kynos Verlag GmbH, Nerdlen/Daun, Germany.

© 2014 Kynos Verlag, Nerdlen, Germany

Czech language translation © Grada Publishing, a.s., 2015

*Názvy produktů, firem apod. použité v knize mohou být ochrannými známkami
nebo registrovanými ochrannými známkami příslušných vlastníků.*

ISBN 978-80-247-5432-1 (tištěná verze)

ISBN 978-80-247-9826-4 (elektronická verze ve formátu PDF)

ISBN 978-80-247-9827-1 (elektronická verze ve formátu EPUB)

Obsah

Úvod	5	Rituály a jasná pravidla chování ..	104
Lucin předchozí život	7	Opravdu jde o dominanci?	110
Deprivační syndrom	16	S Luci se mi podařilo udělat průlom	116
Každý začátek je těžký.....	22	Jak správně nakládat se strachem	122
Co se to s tím psem jenom stalo? ..	32	Násilí není řešení.....	128
Luci zuří	38	Také obluda potřebuje lásku	136
Příčiny a pozadí, předurčenost plemen.....	44	Začarovaný kruh tělesného vyčizení	140
Luci nacvičuje sebeovládání.....	54	Síla spočívá v klidu.....	146
Hyperaktivita a sociální chování ...	58	„Slečna Netrpělivost“.....	152
Typ A a typ B.....	64	Senzorická dieta	156
Chroupání dobrot jako náhradní činnost.....	68	Luci dnes	162
Jak je to s našimi nároky a přetěžováním psa	74	Naši psi jsou jiní – několik portrétů	168
Kontrola impulzů	78	Léky?	180
Frustrační tolerance.....	84	Závěr.....	186
S hysterickým psem v centru města	88	Poděkování.....	188
Co dělat, když je pes neklidný i doma?.....	94	O autorce.....	190
Učím se létat.....	100	Rejstřík	191

Úvod

Mám psa, který je jiný než většina psů. Je extrémně vznětlivý a i z nejnepatrnějšího důvodu se rozzuří, až je v pravém slova smyslu vzteky bez sebe. Pokaždé, když se děje něco zajímavého, čemu by kterýkoli jiný pes, kdyby už byl k tomu nucen, přihlížel pln očekávání – tam se můj pes rozběsí na nejvyšší míru. Svůj emotivní výstup přitom vystupňuje natolik, že je přímo hysterický. Skáče ze stoje do výšky mých ramen, chňapá zuby za moji bundu a jeho uvřískaný štěkot proniká až do morku kostí. V takových situacích je zbytečné na něj mluvit, neboť se už naprosto nedokáže kontrolovat.

V této knížce vám chci vyprávět, jak s mým psem žijeme ve společné domácnosti, jak mnoho jsem toho s ním díky každodennímu tréninku už dosáhla a jakým způsobem jsme k tomu dospěli. Také ale to, jak jsem se zároveň naučila jeho jinakost v některých ohledech akceptovat a jednoduše z toho udělat klad, protože ani tréninkem nelze všechno změnit.

Nejde tady ovšem jen o mého psa, nýbrž všeobecně o psy, kteří jsou neklidnější než většina psů. O psy, kteří na dráždivé podněty reagují silněji, než bychom běžně očekávali. O psy, kteří se neumějí uvolnit, zklidnit, špatně se koncentrují, jako by byli v neustálém napětí a sami sebe nemají pod kontrolou.

Každý z těchto psů je přitom jiný, každý má své individuální silné a slabé stránky, neboť psi se od sebe navzájem liší nejen svou povahou, ale také tím, co prožili, co mají za sebou. Nejsou to jen zděděné vlastnosti, které charakterizují povahu psa, nýbrž také vlastnosti jeho matky, její chování a citlivost na stres, poměry, v nichž žila v době březosti a posléze její štěně v prvních týdnech po narození, stejně jako zkušenosti, které pes sám udělal v prvních měsících svého života. Tady již byly položeny výhybky pro celý život psa. Jde o jemnou souhru mnoha faktorů, které nakonec rozhodují o tom, jak se bude

pes chovat ve své dospělosti. K tomu přistupují ještě fyzické předpoklady, které chování psa rovněž ovlivňují.

V této knížce vám chci vyprávět o svých vlastních zkušenostech a to jak s mým psem, tak také se psy, které jsem poznala v posledních letech v rámci činnosti poradkyně v oblasti výchovy psů. Uvedené příklady přitom zdaleka nepokrývají celou paletu hyperaktivního chování, neboť každý pes má navíc svůj vlastní vzorec jednání a vlastností, které jsou vyjádřeny jeho osobností.

Přesto se budu těmito jednotlivými příklady podrobně zabývat, protože věřím, že prostřednictvím mého vyprávění všem těm, kdo si nedovedou představit, jak náročný život s hyperaktivním psem je, umožním do této problematiky nahlédnout trochu více. Mým čtenářům současně ukážu, že s takovým psem nejsou mnohé věci, které se dají s normálně reagujícím psem zcela běžně dělat, krátce řečeno vůbec možné – nebo mohou být umožněny jen po zdlouhavém učebním procesu vyžadujícím hodně trpělivosti.

Tato knížka by měla rovněž přispět k většímu pochopení a toleranci ze strany majitelů psů. Podle mé zkušenosti existují mezi námi lidé, kteří hyperaktivního psa vlastní a vzdor jeho problematickému chování se jej po pár měsících nepokusili zbavit, na-

opak, jsou to lidé, kteří se velmi snaží o jeho adekvátní, správnou výchovu. Mnozí z nich se aktivně dále vzdělávají, aby se o příčinách chování svého psa dozvěděli více a pomohli mu zvládat všední dny kvalitním fundovaným výcvikem.

Bohužel u jiných majitelů psů často narážejí na nepochopení, což je vcelku snadné vysvětlit, neboť kdo sám takového hyperaktivního psa nemá, ten si vůbec nedokáže představit, s jakými překážkami je třeba bojovat i při úplně nejbanálnějších věcech.

Já sama jsem tomu dříve také nevěřila. Vždycky jsem si myslela, že každého psa zvládnou, že u každého psa stačí jen trocha schopnosti cítit se a v každodenním životě problémy nebudou. A pak přišla Luci...

Lucin předchozí život

Moje fenka Luci pochází z vrhu australského ovčáka, který byl odchován v létě 2008 na hospodářské usedlosti našich přátel. Zprvu všechno běželo podle plánu, pak ale našla z celkem osmi štěňat ve správnou dobu nového pánička pouze čtyři, zbývající čtyři zůstala na statku, protože se pro ně prostě nenašli zájemci. Plynuly měsíce a ze štěňat

vyrostli mladí psi, kteří většinu času dováděli na velkém pozemku.

Jelikož je pro tuto rasu psa typická jistá nedůvěra vůči komukoli cizímu a velká senzibilita spojená se sklonem k ochrani-
telství a teritoriálnímu chování, stejně jako bleskově rychlá schopnost reagovat, je roz-

sáhla socializace a návyk na okolní prostředí v prvních maximálně 16 týdnech života po narození pro toto plemeno daleko důležitější, než je tomu u mnoha jiných plemen. Tím, že tito psi nejsou už vzhledem ke svým genetickým dispozicím právě jednoduchého naturelu, o to větší význam má, aby všechno, s čím by se mohli v pozdějším životě setkat – ať už jsou to lidi, zvířata, místa, předměty nebo nejrůznější zvuky –, poznali v důležité fázi socializace jako něco pozitivního a neškodného.

Tady tomu bylo bohužel tak, že chovatelé chodili do zaměstnání a neměli dostatek času na to, aby se u každého jednotlivého štěněte postarali o jeho optimální socializaci a navykli ho na okolní prostředí. Kromě toho se ještě starali o dva dospělé psy a vlastní štěně, kteří rovněž v této domácnosti žili. Vždyť se přece nepočítalo s tím, že čtyři štěňata nenajdou nové majitele a zůstanou tak dlouho na statku.

Se štěňátky jednou za týden jezdili do psí školky a také podnikli několik výletů do města, procházeli se s nimi v polích a často

Luci se k nám nastěhovala, když jí bylo téměř pět měsíců.

zvali domů návštěvy. Tyto snahy by snad u některých jiných psů stačily, nikoli však bohužel u Luci.

Ani ve snu mě tenkrát nenapadlo, že bych si jedno z těch štěňat vzala k sobě. Mít párek psů nebylo právě podle mého gusta, ani jsem tenkrát neměla na nějaké štěně čas, takže to nepřipadalo vůbec v úvahu. Srdce však často zavelí jinak než rozum.

Při našich návštěvách byla Luci, která se tehdy ještě jmenovala jinak, vždycky ta nejdůvěřivější. Šplhala se hostům na klín a ne-

chala se drbat, a lpěla s opravdovou oddaností na naší tehdy čtyřleté fence Peppi. Byla z nás skutečně nadšená, což nás nakonec, když byly Luci už čtyři měsíce a stále o ni neměl nikdo zájem, dovedlo k myšlence, zda bychom si toho drobečka přece jen neměli vzít k nám – v případě, že by ji opravdu nikdo nechtěl.

Počátkem prosince pak zazvonil telefon, že se teď prý musíme rozhodnout, protože se poprvé ozval nějaký zájemce o ni. A najednou mělo srdce větší moc než rozum, a my souhlasili, že si ji vezmeme.

Luci byla zpočátku velmi nejistá a lekavá.

To, že všechno nebude probíhat úplně hladce, jsem už věděla. Zнала jsem poměry, ve kterých malá fenka vyrůstala. Zнала jsem její matku a její nevlastní sourozence, kteří byli bezproblémoví psi. Věděla jsem ale, že ne všechno probíhalo optimálně a že mám před sebou pořádný kus práce. Jméno, které jsem štěňátku dala, nebylo nakonec nápadem jen tak zčistajasna: Luci je zkratka jména Lucifer. Přestože to tenkrát bylo míněno spíše žertem, nějak jsem už tušila, že si domů přinesu malého ďáblíka. Avšak že to bude tak strašně zlé, mě nenapadlo.

Možná že se ptáte, proč jsem začala tak zešíroka a vyprávím celou dlouhou historii. Odpověď je zcela jednoduchá: znalost úplného počátku tohoto příběhu je nutná, abyste chování tohoto psa porozuměli. Osobně jsem ráda, že celou tuto historii znám, neboť mě to uchránilo před tím, abych se při zacházení se psem vyvarovala chyb, které by se daly zpětně nejspíše jen těžko napravovat.

Přinesli jsme si Luci k nám do Kielu z poklidného závětří statku, když jí bylo nece-

lých pět měsíců. Na našem přestěhování do klidného předměstí se už pracovalo, ale pár týdnů jsme to museli ve městě ještě vydržet.

V prvních dnech u nás se Luci projevovale velmi bázlívě a nové prostředí na ni silně zapůsobilo. Na schodiště našeho činžáku si vůbec netroufala, všechno pro ni bylo cizí a vzbuzovalo obavy. Ty všechny neznámé pachy, lidé a zvířata jí naháněly obrovský strach.

S tak silným jejím strachem jsem nepočítala, protože Lucini chovatelé mi vyprávěli, že se štěňaty ve městě několikrát byli. Jenže to evidentně nestačilo, nebo Luci patrně nezažila tyto výlety jako něco pozitivního, neboť nové prostředí jí totálně vyvádělo z míry.

Uvnitř v našem bytě se přilepila na mě. Následovala mě kamkoli, kam jsem se hnula, ani na moment neměla klid. Jakmile jsem vyšla z místnosti, slyšela jsem její rychlé, nervózní řapání po laminátové podlaze. Pokud jsem za sebou zavřela dveře a ona nemohla za mnou, okamžitě vyhledala Peppi a přitulila se k ní – ať už Peppi chtěla, nebo ne. Kromě toho téměř neustále kňučela, byla to jakási trvalá zvuková kulisa vyjadřující nejistotu a nervozitu, která mě pronásledovala celým bytem.

Lucin neklid znervózňoval nejen nás, lidi, ale také Peppi byla tímto malým uzlíčkem nervů, který nyní žil v naší domácnosti,

očividně vystresovaná. Vzhledem k tomuto neustálému neklidu nebylo ani pomýšlení na to, aby oba psi zůstali sami doma v době, kdy my půjdeme do práce. Přitom právě toto jsem musela už první dny pomalu nacvičovat, neboť jsem dostala dovolenou jen na jeden týden.

Doufala jsem, že se Luci zklidní, jakmile si u nás konečně zvykne. Opravdu se to po pár dnech trochu zlepšilo, přinejmenším už bez přestání nekňučela, nýbrž jen každých pár minut, odstupý tedy byly větší.

Naproti tomu se však zhoršilo Lucino chování venku. Po několika dnech překonala svůj počáteční šokový stav a začala se bránit mnoha zdánlivým hrozbám, se kterými se setkávala. Jakmile se na ni cizí lidé podívali přímo nebo ji nedej bože dokonce oslovili, což se stávalo často, neboť Luci ve svých pěti měsících vypadala ještě velmi roztomile, vyrazila proti nim jako nějaká malá fúrie. Stěží jsem věřila svým očím, protože z jejího domova jsem ji znala jako důvěřivou a mazlivou.

A bylo to stále horší. Poté, co Luci znamenala jeden či dva úspěšné výsledky, neboť lidé, kteří k ní přistoupili blíž, zase co nejrychleji zacouvali do bezpečné vzdálenosti – a to bylo přece to, čeho chtěla svým chováním dosáhnout, vždyť při tom byla absolutně úspěšná a sama se odměnila–, začala štěkat na všechny cizí lidi, kteří vyváděli, že by mohli o ni projevit byt jen se-

bemenší zájem. A to s takovou vehemencí a rychlostí, jaké jsou pro ni příznačné až dodneska u všeho, co dělá.

Zpočátku jsem vůbec nevěděla, jak mám správně zareagovat, musela jsem se z toho úleku nejprve sama vzpamatovat. Uvědomovala jsem si ale, že budu muset rychle něco udělat, aby si můj pes na takové jednání nezvykl.

K tomu se ještě přidávalo to, že na našich prvních vycházkách nám běhali vstříc velcí, volně pobíhající psi, jejichž majitelé je mnohokrát marně přivolávali k sobě a pak se pokoušeli z celé aféry vyvléknout nějakým tím klišé „Ten nic nedělá“. Měla jsem ovšem dost často dojem, že věta „Ten nic nedělá“ slouží jen jako jiná varianta věty „Ten stejně neposlechne“.

Psi nebyli agresivní, ale k Luci, která ještě nikdy v životě neviděla tak velké psy, se přiblížili až nepříjemně blízko, doráželi na ni, a ona byla kvůli okolní rušné dopravě na vodítku a nemohla se jim vyhnout. Snažila jsem se ji zakrýt tělem, ale nešlo to, psi se mi drze otírali o nohy. Stačila dvě taková setkání a Luci nabyla přesvědčení, že velcí psi jsou nebezpeční. Její útočné štěkání od té doby směřovalo nejen proti cizím lidem, ale také proti cizím psům.

Luciny reakce na všechno, co ji znejistilo nebo rozčílilo, byly hrozně rychlé a nečekaně prudké. Nepřiměřeně prudké. Někaké sebeovládání bylo pro ni cizí slovo – pokud zareagovala, pak pořádně přemrštěně.

Největší těžkosti mi však způsobovala skutečnost, že Luci byla nejistá nejen vůči

Pokud se Luci cítila ohrožena, reagovala velmi nejistě také vůči nám.

cizím lidem, nýbrž že neměla důvěru ani k nám. Když jsem se k ní znenadání přiblížila nebo se jí dotkla bez předchozího varování, lekla se a běžela do bezpečí. Byla natolik plachá, že jsem mívala často dojem, jako bych si domů nepřivedla psa, ale divoké zvíře. Působila jako malý minivlk, který se nešťastnou náhodou ocitl v civilizaci a nedokázal si s ní vůbec poradit.

S odstupem času mi je jasné, proč byla Luci taková: kdysi poznala mnoho návštěvníků, kteří přišli do jejího důvěrně známého domova, kde ji drbali a rozmazlovali. Naučila se, že návštěvníci jsou milí. Avšak tuto zkušenost udělala jen doma na statku. Mimo jeho pozemek měla podle mých informací jen málo přímých kontaktů s cizími lidmi. Nebyla prostě s to přenést své pozitivní zkušenosti, které učinila ve svém původním domově, na jiná místa a do jiných situací.

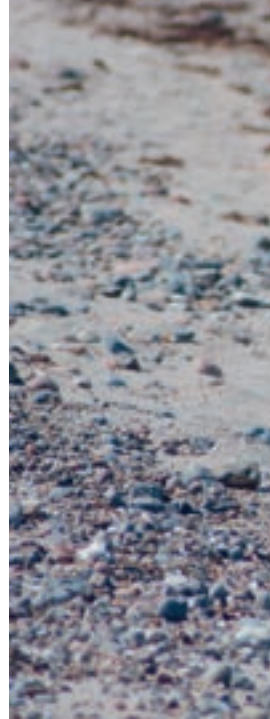
Luci jako štěně prožila vlastně krásné období. Bydlela u svých chovatelů v domě a směla se svými sourozenci dovádět na pozemku. Pokud by tam zůstala po celý svůj život, pak by se z ní nejspíše stal ten nejlepší, nejméně komplikovaný a nejmilejší pes na světě, protože to tam znala, cítila se tam v bezpečí a chráněná. Bohužel, svět je větší než tento dům a jeho zahrada.

Ted' se Luci prostřednictvím několika výletů dostala do kontaktu s „velkým širým světem“. Jako štěně byla se svými dvěma sourozenci a jejich matkou například na

pláži. Tyto zážitky se do ní trvale otiskly natolik pozitivně, že na pláži byla schopna dokonce už od samého počátku projevovala vůči jiným psům dobré sociální chování. Na pláži se také dokázala při setkání se psy držet zpátky. Přiběhla ke mně, když jsem na ni zavolala, a bylo možné ji usměrnit, dokonce jsem ji mohla nechat běhat za jinými psy, aniž bych ji příliš kontrolovala, protože se uměla chovat. Takto spolehlivě se chovala i v dalších letech, ale platilo to výhradně pro pláž – tam se pod ochranou své matky a svých sourozenců naučila stýkat se s jinými psy, tam měla pro to ono potřebné bezpečí a uměla se sama dobře ovládat.

Řeklo by se, že takové zkušenosti stačí k tomu, abychom mladému psovi zajistili dobrý start do života, ale tak tomu bohužel není. Máte-li před sebou psa, jehož základní charakteristikou je sklon k opatrnosti a nedůvěře, jako je Luci, pak tento pes potřebuje během fáze socializace daleko více dobrých zkušeností a to na různých místech s různými psy a různými lidmi všech věkových skupin, aby dosáhl socializace úplně. Pochopitelně jinak je tomu u psa, který je už svým založením klidné a otevřené povahy.

Luci prostě postrádala schopnost zevšobecnovat. Jestliže potkala téhož psa, se kterým na pláži vycházela přátelsky, na jiném místě, reagovala okamžitě zase bázlivě a odmítavě, neboť nebyla s to přenést sem dobré zkušenosti, které udělala předtím.

Na pláži se uměla Luci od samého počátku ovládat a vyhábat se střetům – avšak pouze tam.

Všichni psi jsou při učení silně fixováni na místo a spojují si naučené zkušenosti s prostředím, ve kterém se nacházejí. Pokud do 16 týdnů svého života poznají jen tři nebo čtyři místa, pak často není jejich mozek později schopen zde účinné zkušenosti přenést na dosud neznámá místa.

Naprostě zřetelně mně to došlo, když jsme společně s Luci po pár týdnech po jejím přestěhování k nám navštívili její původní majitele. V důvěrně známém prostředí se nechala drbat i od poměrně neznámého muže, který tam byl rovněž na návštěvě, a byla jako obvykle velmi důvěřivá. Jakmile jsme ale s tímto mužem vyšli

ven na ulici, tedy do jiného prostředí, kde Luci měla s cizími lidmi pramálo kontaktů, dostala strach a štěkala na něj. Přitom jsme v tom momentě stáli dokonce ještě před jejím rodným domem, tedy nikoli na zcela pro ni neznámém místě, nicméně tato změna stačila už k tomu, aby Lucin mozek signalizoval: Pozor, neznámá situace, cizí člověk, hrozí nebezpečí!

To znamená: jakmile jsme Luci odvedli pryč z místa, na které byla zvyklá, bylo to pro ni jako bychom vstoupili do úplně cizího a nanejvýš znepokojivého světa.

+

Přestože v důvěrně známém prostředí cizí lidi poznala, chybělo jí v mozku důležité propojení, které by jí umožnilo přizpůsobit se nové situaci, generalizovat již získané zkušenosti a umět navázat s cizími lidmi kontakt také na jiných místech. Pes dostatečně socializovaný v různých místech s nejrůznějšími lidmi by si tato propojení už vybudoval a byl by schopen již učiněné zkušenosti na nové prostředí přenést. Ve srovnání s tím bylo Lucino mládí na různost podnětů chudé, proto se u ní rozvinul – naštěstí ne tak silně výrazný – deprivací syndrom.

Socializační fáze je nejdůležitějším úsekem v životě psa.

Deprivační syndrom

Tento pojem musím vysvětlit přesněji, aby bylo jasné, oč se tady jedná: deprivační syndrom vznikne, pokud sociálně založení tvorové (týká se to tedy také lidí) vyrůstají v poměrech, které jsou chudé na podněty. Na toto téma byly provedeny četné etologické pokusy, ale potvrdila to rovněž například pozorování psů uzavřených v kotcích, pokusných zvířat nebo případů patologického hromadění zvířat a u množitelů psů.

U psů, kteří první měsíce svého života strávili v jedné boudě, aniž by se dostali do kontaktu s vnějším světem, byl deprivační syndrom zčásti tak silně výrazný, že tato zvířata už nemohla být do nějaké rodiny integrována. Souvisí to s tím, že v prvních měsících života, v takzvané fázi socializace, která u většiny psů trvá zhruba od třetího do maximálně 16. týdne života (existují tu individuální rozdíly), se v mozku tvoří mnohá spo-

jení, která jsou v pozdějším životě opravdu stabilní. To znamená: koho, nebo přesněji řečeno, co pes nyní pozná jako pozitivní nebo negativní věc, to si uloží do mozku zvláště hluboko. Pokud však pes v tomto tak důležitém období nic a nikoho nepozná, pak mu v mozku tato spojení chybí.

Na podněty chudé prostředí v prvních měsících života může u psa tedy vést k tomu, že mozek později už není schopen zpracovat nově přijímané podněty přiměřeným způsobem. To opět vede k permanentnímu přetěžování a trvalému stresu, pokud je pes najednou vystaven našemu běžnému okolnímu světu.

Psi s výrazným deprivacním syndromem jsou většinou bázlivi a nervózní, mají sklon k hyperaktivnímu chování, k narušené kontrole impulzů a frustraci, učí se velmi pomalu a mají také tendenci k rozvoji fobií a stereotypů. Pokud je poškození přílišné, pak už někdy neexistuje ani možnost, že by je někdo jejich strachu zpětně zbavil. V takovém případě jde o vývojovou poruchu mozku, která má za následek trvale pozměněné chování.

Mnozí lidé se domnívají, že bázlivi psi pocházející z útulků byli dříve týráni a bití. Většinou to však příčinou nebývá, problém spočívá v mnoha případech v tom, že tito psi měli dosud málo kontaktů s cizími lidmi, mnozí dokonce vyrostli jako polodivocí toulaví psi, a proto cizímu člověku všeobecně nedůvěřují.

Někteří psi, kteří pocházejí ze zahraničních zvířecích útulků, ještě nikdy neviděli, jak dům vypadá uvnitř, a jsou tudíž životem v městském bytě absolutně vystresováni. Seriózní organizace ochránců zvířat by proto měly do Německa dodávat jen psy, kteří jsou schopni se životu tady přizpůsobit. Ani zvířeti neuděláme žádné potěšení, když je zasadíme do prostředí, ve kterém trvale trpí úzkostmi.

Je však důležité vědět, že i u psa s deprivacním syndromem lze v jisté míře tréninkem docílit zlepšení. Takový pes by tedy neměl být v žádném případě hned od začátku oštemplován jako „neléčitelný“, neboť psychická újma nedosáhla takového stupně, že by zde nebyla možná náprava. Trvá to však obvykle celá léta, než se dostaví skutečný úspěch. Takový pes vyžaduje mnohem více času a od svého majitele daleko více trpělivosti a pochopení, než je tomu u psa, který vyrůstal v dobrých podmínkách. Proto je třeba neustále kolem dokola zdůrazňovat, jak významné jsou pro psa první týdny jeho života a že člověk nese zodpovědnost nejen jako chovatel, ale také jako kupec štěněte, a v žádném případě by ho neměl kupovat ve Zverimexu nebo u nějakého neseriózního chovatele.

Co se týče deprivacního syndromu, rozeznáváme mnoho stupňů. U psů, kteří v prvních měsících svého života neměli s lidmi vůbec žádný kontakt, se obvykle vyvine celoživotní strach z lidí. Pokud měli naproti

Psi, kteří se v důsledku nedostatečné socializace cítí nejistí, jak ukazuje pes na snímku v popředí řečí svého těla, mají často po celý svůj život potíže s přizpůsobováním a sklon reagovat nepřiměřeně.

tomu kontakt jen s jednou určitou osobou, pak ji přijmou za sociálního partnera, avšak často mají strach ze všech ostatních lidí. Podle toho, jak výrazná izolace ve štěněčím věku byla, bude mít pes později více nebo méně velké problémy a tím budou vyhlídky na pozdější přivyknutí všem jemu neznámým podnětům více nebo méně nadějně.

Rovněž i další s deprivacním syndromem související zvláštnosti chování, jako je po-

rucha kontroly impulzů, která se například u Luci projevovala velmi často a bohužel se jí vytrvale držela, jsou u každého psa rozdílné. Projev symptomů je ovlivněn také genetickými dispozicemi a individuálními odlišnostmi. Někteří psi reagují prudčeji, někteří mírněji než Luci na podněty, se kterými se ve svém štěněčím věku neseťkali. Charakter a osobnost toho kterého psa hrají samozřejmě velkou roli.

Avšak i když jsou mezi námi psi, kteří jsou schopni díky své povaze, vzdor tomu, že jako štěňata žili v izolaci, reagovat na své okolí přátelsky, neznamená to pochopitelně, že by touto izolací netrpěli. Psi jsou vyloženě společenská zvířata, která stručně a jasně řečeno kontakt s lidmi a jinými psy prostě potřebují. Odchovat štěňata v kůlně nebo v kotci bez kontaktu s vnějším světem, to je týraní zvířat.